

Vlaanderen
is milieu

Actieplan Putwater

Sensibilisatie risico's gebruik putwater
Kwaliteitsbewaking niet-aansluitbare putwatergebruikers
Opvolging private waterleveranciers

VOORWOORD

Putwater is het water dat niet afkomstig is uit het openbaar waterdistributienetwerk en als bron ondiep of diep grondwater heeft. Het gebruik van dit putwater als drinkwater is regelmatig het onderwerp van discussie. Die discussie gaat over de kwaliteit van het putwater en over het al dan niet aansluitbaar zijn op het openbaar waterdistributienetwerk.

De kwaliteit van het putwater is niet steeds voldoende als dit vergeleken wordt met de wettelijke eisen die gelden voor 'water bestemd voor menselijke consumptie', het drinkwater. Hierdoor kunnen gezondheidsrisico's ontstaan. Bij het gebruik van putwater in combinatie met leidingwater kunnen kwaliteitsproblemen ontstaan bij wanverbindingen tussen de twee types van water. Daardoor geraakt het leidingwater van de drinkwatermaatschappij vervuild.

Voor wie niet kan aansluiten op het openbaar waterdistributienetwerk is er geen andere optie dan ander water zoals putwater gebruiken als drinkwater. Andere putwatergebruikers zijn wel aansluitbaar op het openbaar waterdistributienetwerk of zijn zelfs aangesloten, maar kiezen ervoor om (aanvullend) putwater te (blijven) gebruiken als water bestemd voor menselijke consumptie.

Om die reden is in de beleidsnota Omgeving de opmaak van een putwateractieplan opgenomen. Dit putwateractieplan is opgemaakt door VMM en in nauwe samenwerking met het Agentschap Zorg en Gezondheid. Zowel de VMM als het Agentschap Zorg en Gezondheid hebben namelijk een toezichtsfunctie op de drinkwaterkwaliteit. De drinkwatermaatschappijen werden actief betrokken bij de concrete uitwerking van deze acties. Maar naast deze drie partners zijn er nog anderen betrokken zoals Agentschap Wonen, VVSG, individuele gemeenten,

Dit putactieplan somt 10 belangrijke én haalbare acties op. De focus van de acties ligt op het inventariseren, optimaliseren en harmoniseren van het bestaande beleid, het informeren en sensibiliseren van putwatergebruikers en het verhogen van de zekerheid dat de kwaliteit van dat putwater wordt opgevolgd.

De uitvoering van dit plan moet ervoor zorgen dat er stappen vooruit gezet worden rond dit thema op het raakvlak van leefmilieu en volksgezondheid. Dat willen we doen door ervoor te zorgen dat er meer duidelijkheid over de aansluitbaarheid van woningen komt, dat putwatergebruikers weten dat de kwaliteit van het putwater niet steeds aan de drinkwaterkwaliteitsnormen voldoet en dat putwater steeds op de juiste manier moeten worden gebruikt. Informeren en sensibiliseren staan cruciaal in dit plan.

Brussel, 2015

Joke Schauvliege
Vlaams minister van Omgeving, Natuur en
Landbouw

Jo Vandeurzen
Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid
en Gezin

INHOUD

1	Situering en probleemstelling	5
1.1	Aanleiding.....	5
1.2	Achtergrond	6
1.2.1	Reeds genomen / lopende initiatieven.....	6
1.2.2	Wettelijk kader.....	7
2	Actieplan.....	11
2.1	Uitgangspunten	11
2.2	Acties.....	12
	Actie 1 - Inventarisatie putwatergebruikers: bundeling huidige gegevensstromen en opties voor optimalisatie	12
	Actie 2 - Vastleggen beoordelingskader aansluitstatus - Analyse effectieve aansluitstatus van gekende putwatergebruikers.....	12
	Actie 3 - Inventarisatie en knelpuntanalyse van bestaand aansluiting / net-uitbreidingsbeleid drinkwatermaatschappijen	14
	Actie 4 - Inventarisatie, afstemming en optimalisatie van initiatieven rond putwatercontrole.....	14
	Actie 5 – Integratie risico’s lokale bodemverontreiniging – samenwerking met OVAM.....	15
	Actie 6 - Algemene informatie / sensibilisatie over het gebruik van putwater	16
	Actie 7 – Gericht informeren / sensibiliseren van gekende putwatergebruikers over het gebruik van putwater	17
	Actie 8 - Actieve opvolging van private waterleveranciers en samenwerking met de inspectiediensten Zorginspectie en Onderwijsinspectie.....	19
	Actie 9 – Samenwerking met beleidsdomein Wonen	20
	Actie 10 – Haalbaarheidsanalyse invoering ‘leidingwatergebruiksplicht binnen publieke gebouwen categorie 1’	20
2.3	Overzicht acties, volgorde van uitvoering en timing.....	21

1 SITUERING EN PROBLEEMSTELLING

1.1 Aanleiding

De problematiek van het gebruik van putwater als drinkwater is regelmatig het onderwerp van discussie. Onder putwater wordt verstaan 'water dat niet afkomstig is uit het openbaar waterdistributienetwerk en als bron ondiep of diep grondwater heeft'.

Particulieren, inrichtingen of bedrijven die niet aansluitbaar zijn op het openbaar waterdistributienetwerk hebben meestal geen andere optie dan putwater te gebruiken (als drinkwater). Er zijn echter ook particulieren, inrichtingen of bedrijven die wel aansluitbaar of zelfs aangesloten zijn, maar toch de keuze maken om (aanvullend) putwater te (blijven) gebruiken als water bestemd voor menselijke consumptie.

Op 1 januari 2014 is van 54.359 gezinnen geweten dat ze gebruik maken van putwater. Hiervan zijn er 42.569 'putwatergebruikers' die uitsluitend beschikken over putwater en geen aansluiting op het openbaar waterleidingnetwerk hebben. Zo'n 11.790 gezinnen gebruiken zowel leidingwater als putwater. Het is niet duidelijk hoeveel van deze gezinnen hiervan putwater gebruiken als water bestemd voor menselijke consumptie. Deze cijfers zijn wellicht een onderschatting. Het aantal effectieve gebruikers van putwater ligt naar alle waarschijnlijkheid heel wat hoger.

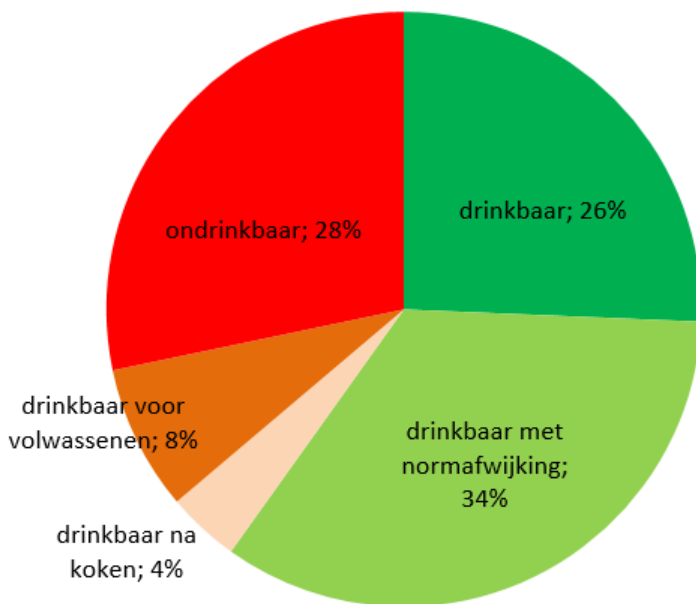
Wat betreft inrichtingen, zoals bijvoorbeeld onderwijs- en zorginstellingen (cf. private waterleveranciers) zijn er bij de overheid momenteel 65 gekend die putwater gebruiken als water bestemd voor menselijke consumptie. Deze instellingen worden opgevolgd volgens de voorwaarden van het drinkwaterbesluit (zie verder).

De kwaliteit van putwater is vaak niet goed, waardoor het niet geschikt is om te drinken, en ook niet voor de bereiding van voedsel en dranken. Soms is putwater ook niet geschikt voor hygiënische toepassingen (tanden poetsen, douche of bad). Door het gebruik van putwater kunnen er gezondheidsrisico's ontstaan. Het onderstaand diagram geeft een overzicht van de procentuele verdeling van de drinkbaarheid van particuliere putwaters. Het gaat om putwaters die in 2014 geanalyseerd werden (152 analyses) op een beperkte set van parameters in het kader van het aanbod voor gratis putwatercontrole.

Daarnaast kan het gebruik van putwater in combinatie met leidingwater aanleiding geven tot problemen van het leidingwater. Vaak zorgen wanverbanden tussen de twee types van water voor kwaliteitsproblemen aan de kraan die vaak ook een impact hebben op de openbare drinkwatervoorziening bij (een deel van) de andere abonnees binnen hetzelfde leveringsgebied.

Figuur 1. Verleende adviezen op gratis putwateranalyse 2014 (Bron: VAZG)

Drinkbaar = het water voldoet aan de drinkwaternormen voor wat betreft de onderzochte parameters

Drinkbaar met normafwijking = er wordt niet voor alle onderzochte parameters voldaan aan de drinkwaternormen maar de afwijkingen zijn gezondheidskundig aanvaardbaar; het gaat veelal om normafwijkingen voor pH, ijzer, mangaan, ammonium

Drinkbaar na koken = er werd een hoog aantal kiemen / een beperkt aantal coliformen in het water gedetecteerd, waarbij het water drinkbaar geacht wordt na mits koken

Drinkbaar voor volwassen = consumptie of voedselbereiding voor zuigelingen, jonge kinderen en zwangere vrouwen wordt afgeraden omwille van verhoogd nitraat-/nitrietgehalte of beperkt loodgehalte

Ondrinkbaar = het water is niet geschikt voor consumptie omwille van ernstige microbiologische verontreiniging en/of hoge waarden voor geanalyseerde chemische parameters (bv. arseen, lood, nitraten, nitrieten)

1.2 Achtergrond

1.2.1 Reeds genomen / lopende initiatieven

Inventarisatie en aansturing 'private waterleveranciers'

- Inventarisatie van het gebruik van grondwater bij private waterleveranciers door de VMM (Vlaamse Milieumaatschappij) vanaf 2010. Hiervoor werden contactgegevens gebruikt uit twee databanken: DOV-databank en heffingen. De eerste zending gebeurde naar onderwijsinstellingen, zo'n 114 brieven werden verstuurd. De tweede zending, zo'n 189 brieven gebeurde naar zorginstellingen (rusthuizen, ziekenhuizen, psychiatrische instellingen..) en andere (campings...).
- Opvolging en aansturing van de inrichtingen die het putwater gebruiken als drinkwater.
- Aandacht voor gebruik van putwater bij inspectie/advisering door het Agentschap Zorg en Gezondheid (AZG) in het kader van de legionellawetgeving en de milieuwetgeving.
- Aanmelding van putwatergebruik in publieke gebouwen door drinkwatermaatschappijen in het kader van de controleprogramma's op de kwaliteit van het leidingwater aan de kraan.
- Aanmelding van publieke gebouwen met abnormaal laag verbruik van leidingwater door drinkwatermaatschappijen aan de overheid.

Kwaliteitscontroles putwater

- Gratis jaarlijkse putwatercontrole op een beperkt aantal parameters voor niet-aansluitbare particulieren. VMM zorgt voor de staalname en de analyse; AZG zorgt voor de financiering en voor het gezondheidskundig advies op basis van de analyseresultaten van de onderzochte parameters.
- Gratis putwatercontrole door drinkwatermaatschappijen¹:
 - o Farys: op aanvraag 3-jaarlijkse voor niet-aangesloten gezinnen onafhankelijk of ze aansluitbaar zijn. Voor gezondheidskundig advies wordt verwezen naar AZG.
 - o De Watergroep: éénmalige controle voor niet-aangesloten maar technisch aansluitbare gezinnen.

Informereren / Sensibiliseren particulieren en private waterleveranciers

- Informatie over het gebruik van putwater op de websites van de VMM en AZG.
- Verspreiding folder 'Putwater als drinkwater: een gezondheidsrisico' (AZG, 2009)
- Handleiding voor private waterleveranciers omtrent controle- en rapportageverplichtingen (VMM, 2010)
- Opmaak en verspreiding van brochure 'Veilig omgaan met kraantjeswater op school' (VMM – AZG, 2013); deze brochure bevat een deel over het gebruik van putwater.
- Opmaak richtlijnen voor putwatergebruikers – kwaliteitscontrole putwater (VMM, 2014)
- Proefproject De Watergroep in functie van sensibilisatie (particuliere) putwatergebruikers in het Meetjesland.

1.2.2 Wettelijk kader

Met betrekking tot de problematiek van putwater bevat de geldende Vlaamse drinkwaterwetgeving een aantal belangrijke elementen die sturend zijn voor het beleid rond putwater:

- kwaliteit;
- correct gebruik;
- heffing en saneringsbijdrage.

1.2.2.1 Kwaliteitsbewaking

Het besluit van 13 december 2002 betreffende de reglementering inzake de kwaliteit en levering van water, bestemd voor menselijke consumptie voorziet in een regeling voor de opvolging van de kwaliteit van drinkwater afkomstig uit een eigen waterwinning. Met deze regeling wordt invulling gegeven aan de Europese drinkwaterrichtlijn (EU 98/83).

De gebruiker van een 'private' waterwinning wordt beschouwd als een **waterleverancier** en is gebonden aan de voorgeschreven controleverplichting. Deze is minimaal een volledige audit-controle bij de ingebruikname en vervolgens om de 10 jaar (BVR 13/02/02, bijlage II). De resultaten worden voorgelegd aan de bevoegde entiteiten (VMM en AZG) die advies kunnen verstrekken.

Voor putwatergebruikers die het water gebruiken voor commerciële of openbare activiteiten en die dus drinkwater leveren aan 'derden' gelden strengere regels op vlak van de kwaliteitsopvolging (cfr bijlage II Drinkwaterbesluit 13 december 2002). Voor hen geldt als basis jaarlijks 1 auditcontrole en 5 bewakingen. De resultaten moeten jaarlijks worden gerapporteerd aan de VMM.

¹ 66% van de inwoners van Vlaanderen woont binnen het distributiegebied van Farys en De Watergroep

Drinkwaterdecreet – Decreet van 24 mei 2002 betreffende water bestemd voor menselijke aanwending

..

Artikel 2.

...

13° titularis van een private waterwinning : de persoon die een private waterwinning voor water bestemd voor menselijke aanwending in eigendom heeft;

18° waterleverancier: hetzij de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk, hetzij de titularis van een private waterwinning die gebruikers of anderen die water bestemd voor menselijke aanwending gebruiken, bevoorraadt zonder een openbaar waterdistributienetwerk te gebruiken;

Drinkwaterbesluit - Besluit van de Vlaamse regering van 13 december 2002 houdende de reglementering inzake de kwaliteit en levering van water bestemd voor menselijke consumptie

..

Artikel 2.

§ 1. Behoudens afwijkingen toegestaan krachtens hoofdstuk II mag geen water, bestemd voor menselijke consumptie, geleverd worden dat niet gezond en schoon is.

Onder leveren wordt verstaan elke vorm van terbeschikkingstelling al dan niet tegen betaling, ook als onderdeel van de verhuur, het verpachten of op enige ander wijze ter beschikking stellen van onroerende goederen, zelfs als gebruiker en leverancier dezelfde persoon zijn.

Bijlage II Controle

...

Minimumfrequentie van monsterneming en analyse van volgende waters

...

De bepalingen inzake minimumfrequentie van analyse in deze tabel zijn niet van toepassing op water bestemd voor menselijke consumptie dat afkomstig is van een afzonderlijke waterwinning die gemiddeld minder dan 10 m3 per dag levert of waarvan minder dan 50 personen gebruik maken op voorwaarde dat :

a. Het water niet aan gebruikers geleverd wordt in het kader van een commerciële of openbare activiteit;

b. De winning gemeld werd overeenkomstig artikel 35octies, § 2, van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming

van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging.

Voor deze winning wordt een auditcontrole uitgevoerd bij de ingebruikname en vervolgens om de tien jaar.

De resultaten worden meegedeeld aan de afdeling Water en de gezondheidsinspectie die eventueel de waterleverancier en de betrokken gebruikers zo spoedig mogelijk passend advies verstrekken, wanneer blijkt dat de kwaliteit van het water gevaar voor de volksgezondheid kan opleveren.

1.2.2.2 Correct gebruik

Putwater wordt frequent aangewend als tweedecircuitwater naast leidingwater dat geleverd wordt door de drinkwatermaatschappij. Het decreet van 24 mei 2002 betreffende water bestemd voor menselijke aanwending stelt een volledig scheiding van leiding/drinkwater en tweedecircuitwater voorop om de kwaliteit van het leidingwater niet te hypothekeken. Met de afsluitreglementering (Decreet 24 mei 2002 – art 5) is het mogelijk om bij inbreuken hierop over te gaan tot afsluiting: wanneer er geweigerd wordt om de wanverbinding ongedaan te maken en er hierdoor risico's voor terugpersing van tweedecircuitwater in het openbaar waterdistributienetwerk ontstaan.

Achtergrondinformatie:

Voor het oppompen en gebruiken van grondwater is mogelijk een vergunning nodig.

Enkel voor grondwaterwinningen waaruit het water uitsluitend met een handpomp wordt opgepompt en grondwaterwinningen tot maximum 500 m³ per jaar waarvan het water uitsluitend voor huishoudelijke doeleinden wordt gebruikt is er een uitzondering. Deze zijn niet ingedeeld. Indien u niet onder voorgaande uitzonderingen valt, is de grondwaterwinning ingedeeld onder rubriek 53.8 uit bijlage I aan titel I van het VLAREM (de indelingslijst). Om aan de indelingsplicht te voldoen, moet, naargelang het jaardebiet en de ligging van de grondwaterwinning, een melding indienen of een vergunning worden aangevraagd..

Wanneer er op jaarbasis meer dan 5 000 m³ wordt opgepompt, is de klasse 1 rubriek 53.8.3° (>30 000 m³/jaar) of klasse 2 rubriek 53.8.2° (>5 000 en ≤30 000 m³/jaar) van toepassing. Wanneer er op jaarbasis maximaal 5 000 m³ wordt opgepompt, moet u nagaan of de diepte van de diepste waterwinning ≤ dan het dieptecriterium. Dit dieptecriterium kan per locatie worden opgezocht. Is de diepste waterwinning > dan het dieptecriterium, dan is de klasse 2 rubriek 53.8.2° van toepassing. Is de diepste waterwinning ≤ dan het dieptecriterium, dan is de klasse 3 rubriek 53.8.1° van toepassing en moet enkel een melding worden ingediend.

Grondwaterwinningen van meer dan 500 m³/jaar moeten een heffing op het winnen van grondwater betalen, tenzij u onder de uitzonderingen valt in paragraaf 2 van artikel 28 ter van het decreet van 24 januari 1984 houdende maatregelen inzake het grondwaterbeheer.

Daarnaast is er nog een heffing verschuldigd op de waterverontreiniging. Voor dat een grondwaterwinning in gebruik wordt genomen, moet een melding van ingebruikname worden overgemaakt.

Elke grondwaterwinning moet beschikken over een verzegelde meter. Enkel onderstaande grondwaterwinningen vallen niet onder deze verplichting:

- grondwaterwinningen uitgerust met een handpomp;
- grondwaterwinningen voor huishoudelijke doeleinden tot maximaal 500 m³ per jaar (enkel voor gezinnen, niet voor bedrijven);
- draineringen die noodzakelijk zijn om het gebruik en/of de exploitatie van bouw- en weilanden mogelijk te maken of te houden

2 ACTIEPLAN

2.1 Uitgangspunten

Gelet op het wettelijk kader is het van belang om een onderscheid te maken tussen de putwatergebruikers:

- **Eigen waterleveranciers:** putwatergebruikers die het putwater gebruiken als water bestemd voor menselijke consumptie en dit NIET leveren aan derden in kader van een openbare of commerciële activiteit.
- **Private waterleveranciers:** putwatergebruikers die het putwater gebruiken als water bestemd voor menselijke consumptie en dit WEL leveren aan derden in kader van een openbare of commerciële activiteit.

Voor beide types van waterleveranciers is een specifiek beleid noodzakelijk gelet op de wettelijke bepalingen inzake verantwoordelijkheid en de risico's verbonden aan de waterlevering. Voor een aantal specifieke situaties is nog een duidelijke uitklaring van de definities (en de hieraan gekoppelde wettelijke controleverplichtingen) nodig (bv. gedeelde put die gebruikt wordt door meerdere gezinnen).

In het actieplan staan de volgende aspecten centraal:

- Inventariseren gegevens en optimalisatie/harmonisatie beleid
- Informereren en sensibiliseren van putwatergebruikers
- Opvolging van private waterleveranciers

Er worden 10 acties geformuleerd die telkens kort worden toegelicht en waar mogelijk wordt een trekker aangeduid. Voor de meeste acties wordt VMM en AZG als trekker aangeduid en is een samenwerking met Aquaflanders, de koepelorganisatie van de Vlaamse drinkwatermaatschappijen, voorzien. Voor acties waar het zwaartepunt ligt op een werking binnen de individuele drinkwatermaatschappijen en niet binnen Aquaflanders, wordt dit zo aangeduid.

Voor een aantal acties wordt eveneens een samenwerking met andere partners beoogd. Het gaat dan specifiek over bv. VVSG, Wonen Vlaanderen, lokale wooninspectiediensten en OVAM .

Voor alle acties voorzien in het plan, zal bij de invulling rekening worden gehouden met het principe van 'kosten-efficiëntie'. Het opzet is om telkens te komen tot een 'optimale' invulling van de doelstellingen rekening houdende met de beperkingen op vlak van financiële middelen en personeelsmiddelen bij de betrokken partners.

De kost voor de acties die invulling krijgen door Aquaflanders of de individuele drinkwatermaatschappijen zal objectief worden begroot.

Een overzicht van de volgorde waarin de acties zullen worden uitgevoerd en van de vooropgestelde timing wordt gegeven in hoofdstuk 3.

2.2 Acties

Actie 1 - Inventarisatie putwatergebruikers: bundeling huidige gegevensstromen en opties voor optimalisatie

Een zo volledig mogelijke inventaris van de putwatergebruikers is nodig om een effectief beleid rond putwater te realiseren. Een onderscheid tussen 'eigen waterleveranciers' en 'private waterleverancier' is hierbij wenselijk.

De drinkwatermaatschappijen hebben in het kader van de aanrekening van de saneringsvergoeding voor geloosd afvalwater indirect de plicht om de putwatergebruikers te inventariseren. Zij worden hierbij ondersteund door de VMM waarbij gegevens van 'gekende' putwatergebruikers worden aangeleverd.

De bestaande afspraken tussen de VMM en de drinkwatermaatschappijen rond de aanlevering van data en de lopende / geplande initiatieven voor de inventarisatie door de drinkwatermaatschappijen worden bij voorkeur doorgelicht. Tussen de verschillende afdelingen van de VMM wordt een doorstroming van de gegevens i.f.v een gebruik i.h.k.v een beleid rond putwater geoptimaliseerd.

Daarnaast zal er worden gestreefd om de bij individuele gemeenten beschikbare informatie over putwatergebruikers maximaal te inventariseren en te bundelen.

Er wordt aangenomen dat de bestaande inventaris niet volledig is gelet op de drempels voor vergunningen en gelet op het systeem van 'spontane aanmelding' bij een eerste ingebruikname van een particuliere winning. In uitvoering van deze actie worden nieuwe opportuniteiten om te komen tot een zo volledig mogelijk werkbestand voor het te ontwikkelen putwaterbeleid, in kaart gebracht en optimaal benut.

De lopende inventarisatie van de private waterleveranciers wordt verdergezet.

Trekker: VMM i.s.m. Aquaflanders en individuele drinkwatermaatschappijen.

Actie 2 - Vastleggen beoordelingskader aansluitstatus - Analyse effectieve aansluitstatus van gekende putwatergebruikers

Momenteel ontbreekt op Vlaams niveau een beeld van de effectieve aansluitbaarheid van de putwatergebruikers die momenteel over geen leidingwateraansluiting beschikken.

Er kan worden aangenomen dat een aanzienlijk deel van de gekende putwatergebruikers zonder leidingwateraansluiting wel degelijk aansluitbaar zijn maar dit bewust of onbewust niet doen omwille van bv. gewoonte, overtuigingen ('putwater is beter dan leidingwater'), aansluitings- en verbruikskost.

Om een gericht en correct beleid te voeren naar de putwatergebruikers is het nodig dat er duidelijkheid wordt bekomen over de (individuele) effectieve status: aangesloten / aansluitbaar / niet-aansluitbaar.

De volgende deelacties kunnen worden onderscheiden:

//

Actie 2a – Vastleggen uniform beoordelingskader aansluitbaarheid

Het is noodzakelijk om een uniform beslissingskader vast te leggen dat door alle drinkwatermaatschappijen en de toezichthouders gehanteerd kan worden om te bepalen of een eigen waterwinner al dan niet aansluitbaar is. Hiervoor is het allereerst noodzakelijk om de bepalende criteria/factoren in kaart te brengen (zie ook actie 3).

Volgende categorieën worden voorlopig onderscheiden:

- Categorie 1: aansluiting op het openbaar waterdistributienetwerk is technisch mogelijk zonder netuitbreiding gezien de aanwezigheid van het waterdistributienetwerk in het openbaar domein ter hoogte van de woning of inrichting;
- Categorie 2: aansluiting op openbaar waterdistributienetwerk is technisch enkel mogelijk mits – voor de drinkwatermaatschappij billijke - netuitbreiding;
- Categorie 3: aansluiting op openbaar waterdistributienetwerk is niet mogelijk omwille van technische redenen (cf. kwaliteit kan niet gegarandeerd worden), juridische redenen (bv geen recht op doorgang voor niet-ontsloten percelen) of financiële bezwaren van de drinkwatermaatschappij (cf. te hoge kost of te weinig financiële middelen). Deze categorieën zullen via deze acties verder worden gevalideerd en waar nodig verfijnd.

Trekker: VMM en AZG i.s.m. Aquaflanders.

Actie 2b – Bepaling effectieve aansluitbaarheidstatus van gekende putwatergebruikers via geografische analyse

Momenteel is er geen informatie beschikbaar over de aansluitbaarheid van de gekende putwatergebruikers. Dergelijke informatie is essentieel bij de verdere uitrol van het beleid en kan de problematiek nuanceren en duiden.

Via de uitvoering van een geografische analyse (desktop benadering) door de drinkwatermaatschappijen kunnen de adresgegevens van gekende putwatergebruikers worden gekoppeld aan de netplannen van de drinkwatermaatschappijen. Op basis van het beslissingskader kan vervolgens de aansluitbaarheidstatus worden bepaald voor de gekende putwatergebruikers. Bij deze analyses wordt bijzondere aandacht geschonken aan de aansluitbaarheidsstatus van publieke gebouwen categorie I (scholen, ziekenhuizen, rusthuizen, verzorgingsinstellingen). Wat betreft de eigen waterwinners kan via deze analyse wellicht voor het overgrote deel (schatting is zo'n 80 %) een uitspraak worden gedaan over de aansluitbaarheid. Hierbij vormen de gebieden met een groot aantal geclusterde eigen waterwinners (bv. voormalige zone voor weekendverblijven waar permanente bewoning mogelijk is/wordt) een aandachtspunt.

Trekker: Individuele drinkwatermaatschappijen i.s.m. VMM

Actie 2c – Haalbaarheidsevaluatie voor een sluitende inventaris aansluitbaarheid via terreinanalyse

Een sluitend en volledig beeld kan wellicht niet enkel worden bekomen via een geografische analyse en vereist een bijkomend detailonderzoek en wellicht een analyse op het terrein. De mogelijkheden hiervoor zullen worden onderzocht. Een pilootwerking in een aantal gebieden kan hier wenselijk zijn om de werklast en de haalbaarheid voor een volledige doorwerking te begroten.

Trekker: Individuele drinkwatermaatschappijen i.s.m. VMM

Actie 3 - Inventarisatie en knelpuntanalyse van bestaand aansluiting / net-uitbreidingsbeleid drinkwatermaatschappijen

Elke drinkwatermaatschappij hanteert eigen regels over de netuitbreidingen en aansluitingen. Mogelijk spelen ook lokale factoren hierin een rol.

Een overzicht van de knelpunten die een effectieve aansluiting op het openbaar waterdistributienetwerk belemmeren, zelfs ingeval van aansluitbaarheid, wordt opgemaakt. Hierbij wordt gedacht aan o.a. technische, financiële en juridische factoren.

Gekoppeld aan de uitgangspunten van het drinkwaterdecreet en het recht op aansluiting (art. 19 Drinkwaterbesluit van 13 december 2002) is het wenselijk om op Vlaams niveau inzicht te krijgen in de huidige aanpak binnen de drinkwatermaatschappijen en bestaande afspraken met de gemeenten rond netuitbreidingen en aansluiting. De mogelijkheden voor uniformering worden in kaart gebracht.

Trekker: VMM i.s.m. Aquaflanders

Actie 4 - Inventarisatie, afstemming en optimalisatie van initiatieven rond putwatercontrole

Niet-aansluitbare particuliere putwatergebruikers hebben momenteel de mogelijkheid om een gratis putwatercontrole aan te vragen bij de Vlaamse Overheid. VMM zorgt voor de staalname en de analyse; AZG zorgt voor de financiering en voor het gezondheidskundig advies op basis van de analyseresultaten voor de onderzochte parameters. Drinkwaterbedrijven bieden momenteel eveneens, al dan niet gratis, putwatercontroles aan. Er zijn verschillen in de geanalyseerde parameters en bijgevolg ook in de advisering op basis van de analyseresultaten. Een afstemming van de werking is wenselijk. Daarnaast is het aangewezen om de opties voor een toekomstige werking te analyseren en deze optimaal te benutten.

De volgende deelacties worden vooropgesteld:

Actie 4a - Inventarisatie en afstemming lopende initiatieven putwatercontrole

Een inventarisatie van de huidige initiatieven is aangewezen. Hierbij is het o.a. belangrijk na te gaan welke verschillen er zijn in de aangeboden parameterpakketten door de verschillende laboratoria (Vlaamse overheid/drinkwatermaatschappijen/andere erkende labo’s drinkwater) en in de kostprijs. Daarnaast is er ook duidelijkheid nodig over de toetsingscriteria voor de analyseresultaten (toetsing aan wettelijke normen en/of gezondheidskundige toetsingswaarden).

Er komen best afspraken over welke parameters bij voorkeur worden gemeten en hoe er moet worden omgegaan met de gezondheidskundige evaluatie.

Het is aangewezen de mogelijkheden tot afstemming op korte termijn maximaal te benutten.

Een bundeling van de resultaten van de uitgevoerde putwatercontroles wordt nagestreefd.

Trekker: VMM en AZG i.s.m. Aquaflanders

Actie 6b – Sensibilisatie van intermediairen

De actie voorziet gerichte initiatieven t.a.v. relevante intermediairen met als doelstelling:

- de problematiek van putwater te duiden en het Vlaamse beleid toe te lichten;
- de opportuniteiten om via de eigen werking bij te dragen aan de doelstellingen van het Vlaamse beleid rond in kaart te brengen;
- de opportuniteiten maximaal te benutten.

Relevante intermediairen in dit kader zijn o.a. sanitaire installateurs, boorbodrijven, architecten, Vlaams Netwerk Duurzaam Bouwadvies, woonwinkels, huurdersbond, eigenaarsbond, ...

Trekker : VMM

Actie 6c - Actieve verspreiding beschikbaar communicatiemateriaal door de diensten van de Vlaamse overheid, de drinkwatermaatschappijen, de gemeentebesturen en andere partners

De VMM, het AZG en de watermaatschappijen engageren zich tot een actieve verspreiding en gebruik van het beschikbaar communicatiemateriaal via de voor hen beschikbare informatiekanaalen naar inrichtingen en burgers.

Naast de VMM, het AZG en de watermaatschappijen beschikken gemeentebesturen eveneens over verschillende informatiekanaalen. Aan de gemeenten wordt dan ook het engagement gevraagd om de beoogde sensibilisatie rond het gebruik van putwater te ondersteunen door het beschikbaar communicatiemateriaal actief mee te verspreiden via lokale informatiekanaalen (bv. gemeentelijk infobladen, websites, en via eventuele intergemeentelijke samenwerkingsprojecten omtrent wonen (bv. woonwinkel) etc.).

Daarnaast wordt ook bekeken met welke andere partners er kan samengewerkt worden voor de verspreiding van materiaal bv. Logo's, Onderwijs, Kind&Gezin, Zorgnet Vlaanderen, Gezinsbond, Huurdersbond, armoedeverenigingen,...(zie actie 6b).

Trekker: VMM en AZG i.s.m. Aquaflanders ,VVSG en relevante partners

Actie 7 – Gericht informeren / sensibiliseren van gekende putwatergebruikers over het gebruik van putwater

Gelet op de doelstelling van het drinkwaterdecreet en de verplichtingen als overheid om de toegang tot veilig en gezond drinkwater te garanderen, is een gerichte sensibilisatie over de risico's die verbonden zijn aan het gebruik van putwater nodig.

Omdat deze sensibilisatie vooral vanuit volksgezondheidsoogpunt wordt opgevat, is een onderscheid tussen de verschillende putwatergebruikers aangewezen.

- Voor de gemengde gebruikers, dit zijn gebruikers die aangesloten zijn en tegelijkertijd putwater gebruiken, is het doel om hen aan te zetten om leidingwater te gebruiken voor alle toepassingen uit de definitie water bestemd voor menselijke consumptie. Daarnaast is een sensibilisering naar het ten allen tijden correct gebruik van putwater conform de geldende wettelijke en technische reglementering noodzakelijk.

- Voor aansluitbare putwatergebruikers is het streefdoel om hen via de sensibilisatie aan te zetten tot het niet zonder meer gebruiken van putwater als drinkwater en om aan te sluiten op het openbaar waterdistributienetwerk. Wat betreft de kost voor een aansluiting is aandacht nodig voor de beperkte financiële mogelijkheden van bepaalde groepen van putwatergebruikers (cf. kansengroepen).
- Voor niet-aansluitbare putwatergebruikers is de eigen waterwinning de enige optie om de watertoevoer te verzekeren. Het feit dat het aansluiten op het openbaar waterdistributienetwerk geen optie is, zorgt ervoor dat zowel een sensibilisatie over de risico's als een ondersteunende aanpak ter bescherming van de volksgezondheid, nodig zijn. Streefdoel daar is vooral de volksgezondheid te beschermen door een gerichte advisering.

De volgende deelacties worden vooropgesteld.

Actie 7a - Gerichte informatie / sensibilisatie van gemengde verbruikers door drinkwatermaatschappijen via aanrekening saneringsvergoeding

Gemengde gebruikers hebben reeds een aansluiting op het openbaar waterdistributienetwerk en ontvangen via de drinkwatermaatschappijen een aanrekening van de saneringsvergoeding voor het gebruikte putwater. Beschikbaar of specifiek informatiemateriaal ontworpen op Vlaams niveau (zie actie 6a) kan verstuurd worden met de aanrekening. Een sensibilisatie rond het correct gebruik van het putwater voor de juiste toepassingen kan reeds op korte termijn worden opgestart na de ontwikkeling van het nodige informatiemateriaal. Bijkomende initiatieven voor putwatercontroles vanuit de drinkwatermaatschappijen of de overheid zijn er momenteel niet en worden ook niet voorzien waardoor de boodschap t.a.v. de gemengde verbruiker 'stabiel' blijft. In overleg met de drinkwatermaatschappijen zal worden nagegaan welke klanten voor een dergelijke aanpak kan worden gevolgd.

Trekker: Individuele watermaatschappijen i.s.m. VMM en AZG

Actie 7b - Gerichte informatie / sensibilisatie van zuivere putwatergebruikers door drinkwatermaatschappijen via aanrekening saneringsvergoeding

Gelet op de in dit actieplan opgenomen acties rond putwatercontrole (acties 4a en 4b) is het van belang dat de vooropgestelde initiatieven voor het gericht informeren en sensibiliseren van de zuivere putwatergebruikers pas worden opgestart nadat er duidelijkheid is over de strategie rond het aanbieden van putwatercontroles. Van zodra deze strategie er is en kan worden geïmplementeerd, is het aangewezen dat de putwatergebruikers hierover gericht worden geïnformeerd. Dit kan bv. via de aanrekening van de saneringsvergoeding door de drinkwatermaatschappijen.

Trekker: Individuele drinkwatermaatschappijen i.s.m. VMM en AZG

Actie 7c - Gerichte informatie / sensibilisatie van zuivere (particuliere) putwatergebruikers door de Vlaamse overheid en door de drinkwatermaatschappijen via analyseverslagen putwater

Momenteel gebeurt er reeds een gerichte communicatie naar een beperkt aantal zuivere putwatergebruikers vanuit de drinkwatermaatschappijen en AZG. Dit vooral in het kader van uitgevoerde analyses op putwater. In afwachting van een duidelijke strategie over het aanbod putwatercontroles (cf. actie 4b) wordt op korte termijn (cf. afstemming met actie 4a) bekeken hoe de huidige communicatie

geoptimaliseerd kan worden (bv. informeren over auditverplichtingen; doorverwijzing naar AZG voor gezondheidskundige beoordeling;...).

Trekker: AZG en VMM i.s.m. individuele watermaatschappijen

Actie 7d - Gerichte informatie / sensibilisatie van putwatergebruikers door gemeenten / intermediairen

Afhankelijk van de mogelijkheden (zie actie 6b) en opportuniteten kan bekeken worden of bepaalde intermediairen gerichte informatie / sensibilisatie van zuivere putwatergebruikers in hun werking kunnen meenemen.

Trekker: gemeenten / intermediairen i.s.m. VMM en AZG

Actie 8 - Actieve opvolging van private waterleveranciers en samenwerking met de inspectiediensten Zorginspectie en Onderwijsinspectie

Voor private waterleveranciers gelden strenge regels voor de kwaliteitsopvolging van het putwater omwille van het feit dat het water geleverd wordt aan derden in het kader van een openbare activiteit of een commerciële activiteit. De private waterleverancier is verantwoordelijk voor het opvolgen van de kwaliteit van het geproduceerde water. Het drinkwaterbesluit van 13 december 2002 voorziet in de jaarlijkse opmaak van een controleprogramma en regelt de minimumfrequentie van de staalnames.

Essentieel in het controleprogramma is de correcte bepaling van de frequentie van staalnames met een onderscheid tussen enerzijds bewakingscontroles en anderzijds auditcontroles. De stalen moeten bovendien zodanig worden genomen dat de resultaten representatief zijn voor de kwaliteit van het gedurende het jaar verbruikte water.

Ook moeten private waterleveranciers de kwaliteitsbewaking afstemmen op de bepalingen van het drinkwaterbesluit. Dus als een normoverschrijding wordt vastgesteld, moeten de nodige herstelmaatregelen genomen worden en moet dit onmiddellijk gemeld worden aan de VMM én aan AZG.

De Vlaamse Milieumaatschappij zal in samenwerking met het Agentschap Zorg en Gezondheid hiervoor een handleiding met de nodige sjablonen opmaken.

De openbare gebouwen categorie 1 (cf. Drinkwaterbesluit van 13 december 2002) zoals scholen, rusthuizen, kinderopvang, ziekenhuizen, gehandicaptenzorg, zijn prioritair om op te volgen. De VMM actualiseert permanent de inventaris en zorgt voor een actieve aansturing met het oog op een correcte invulling van de wettelijke verplichtingen rond de kwaliteitsbewaking van het geleverde water.

De drinkwatermaatschappijen zetten in dit kader de aanmelding van private waterleveranciers bij VMM verder na vaststelling van putwatergebruik in publieke gebouwen tijdens de uitvoering van de wettelijke controleprogramma's.

Zorginspectie speelt een erg belangrijke rol bij de opvolging van de werking van zorginstellingen; Onderwijsinspectie staat in voor de doorlichting van onderwijsinstellingen, o.a. met betrekking tot erkenningsvoorwaarden bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. De opportuniteten voor een intensievere

////////////////////////////////////

samenwerking tussen VMM, AZG en deze inspectiediensten zullen worden onderzocht en optimaal worden benut.

Trekker: VMM i.s.m. AZG en individuele drinkwatermaatschappijen

Actie 9 – Samenwerking met beleidsdomein Wonen

In de Vlaamse wooncode is voorzien dat in een woning ten minste 1 afnamepunt aanwezig moet zijn waar drinkbaar water wordt aangeboden. Dit water moet dus voldoen aan de kwaliteitseisen opgenomen in het drinkwaterbesluit. Bovendien verplicht ook de huurwet dat een huurwoning moet voorzien zijn van ten minste één eigen, permanent toegankelijk tappunt voor drinkbaar water.

Wanneer een particulier een woning verhuurt die niet aangesloten is op het openbaar leidingnet en dus enkel over putwater beschikt, wordt hij of zij beschouwd als een private waterleverancier en gebonden aan de bepalingen inzake de controle. In de praktijk ontvangen de toezichthouders klachten over huurders die zich zorgen maken over de kwaliteit van hun putwater. Vaak weigert de eigenaar om de nodige analyses te doen of voldoet de kwaliteit niet.

De wooninspectiediensten spelen een belangrijke rol bij de opvolging van de bepalingen uit de wooncode en kunnen lokaal optreden. De opportuniteiten voor een intensievere samenwerking tussen VMM, het Agentschap Wonen Vlaanderen en de wooninspectiediensten zullen worden onderzocht en optimaal worden benut.

Trekker: VMM i.s.m. Wonen Vlaanderen en de lokale wooninspectiediensten

Actie 10 – Haalbaarheidsanalyse invoering ‘leidingwatergebruiksplicht binnen publieke gebouwen categorie 1’

Het drinkwaterbesluit maakt een onderscheid in publieke gebouwen. Tot publieke gebouwen categorie 1 behoren ziekenhuizen, scholen, kinderdagverblijven en rusthuizen. Deze gebouwen worden in het kader van het controleprogramma op het geleverde water met een verhoogde frequentie opgevolgd door de drinkwaterbedrijven. Het zijn immers gebouwen waar een kwetsbare doelgroep toegang krijgt tot het drinkwater en het is daarom van belang meer zekerheid te hebben dat de kwaliteit van het water aan de kraan voldoet aan de minimale wettelijke kwaliteitseisen.

Gelet op dit wettelijk kader is het gebruik van putwater als drinkwater in publieke gebouwen categorie 1 geen evidentie en kan er worden gesteld dat de risico’s die de gebouwbeheerders nemen, reëel zijn. Het op continue basis garanderen dat het aangeleverde drinkwater ten allen tijden gezond en schoon is, vraagt een doorgedreven operationele controle en beheer dat verder gaat dan het louter controleren van het water op de minimale kwaliteitseisen. Dit is vooral relevant gelet op de onzekerheid op de aanwezigheid van lokale verontreinigingsbronnen die de kwaliteit van het water kunnen beïnvloeden.

Via deze actie zal een haalbaarheidsanalyse worden uitgevoerd rond de invoering van een wettelijke verplichting om in publieke gebouwen categorie 1 uitsluitend gebruik te maken van drinkwater geleverd

door een drinkwatermaatschappij. De verschillende aspecten die momenteel aanleiding geven tot het gebruik van eigen putwater zullen voor de verschillende soorten van publieke gebouwen worden geïnventariseerd en geëvalueerd.

Trekker: VMM

2.3 Overzicht acties, volgorde van uitvoering en timing.

Indicatieve timing van de invulling van de verschillende acties

Jaar	2015				2016				2017				2018				2019	
Kwartaal	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2		
Actie 1																		
Actie 2																		
Actie 2a																		
Actie 2b																		
Actie 2c																		
Actie 3																		
Actie 4																		
Actie 4a																		
Actie 4b																		
Actie 5																		
Actie 6																		
Actie 6a																		
Actie 6b																		
Actie 6b																		
Actie 7																		
Actie 7a																		
Actie 7b																		
Actie 7c																		
Actie 7d																		
Actie 8																		
Actie 9																		
Actie 10																		

Grijs = optioneel – herhaling van opzet

Vlaamse Milieumaatschappij
Dokter De Moorstraat 24-26
9300 Aalst
www.vmm.be

Agentschap Zorg & Gezondheid
Koning Albert II-laan 35 bus 33
1030 Brussel
www.zorg-en-gezondheid.be